

Jaaroverzicht 2018

IVN-KNNV afdeling Assen

Colofon

KNNV

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging is de landelijke vereniging voor veldbiologie en richt zich op natuurstudie en natuurbescherming.

De belangrijkste activiteiten van de KNNV afdeling Assen zijn inventarisatieprojecten, excursies, lezingen en cursussen, zie <https://www.knnv.nl/assen>

IVN

Het IVN is de vereniging voor natuur- en milieueducatie.

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, landschap en milieu, zie <https://www.ivn.nl/afdeling/assen>

Werkgroepen

Plantenwerkgroep KNNV, contact Cees van Roozendaal, ceesvanr2001@yahoo.com

Insectenwerkgroep KNNV, contact: Henk Pijpers, hcpijpers@hetnet.nl

Mossenwerkgroep KNNV, contact: vacant

Vogelwerkgroep KNNV, contact: Hans Dankbaar, hans.dankbaar@freeler.nl

Natuurwerkgroep KNNV, contact: Kai Waterreus, kai.waterreus@knnv.nl

Sieralgenwerkgroep KNNV:, contact: Marien van Westen, mvanwesten@home.nl

Werkgroep Natuurfotografie KNNV, contact Ton van de Vis, tonvandervis@gmail.com

Natuurgidsen IVN (de Berenkuil): contact Johan Wessel

IVN Scharrelkids – de Zevenster, contact Ina Brands, ScharrelkidsdeZevenster@ivnassen.nl

Nestkasten IVN, familie Huisman, contact: frankhuisman@hotmail.com

Sinds 1 januari 2016 werken de afdelingen IVN en KNNV Assen nauw samen, voor zover dat statutair mogelijk is.

Er is een gezamenlijk bestuur bestaande uit:

voorzitter: Jaap van Roon

secretaris: Bert Evers KNNV afdeling Assen

E: secretaris@assen.knnv.nl

secretaris: Jaap van Roon, IVN afdeling Assen

E: secretaris@ivnassen.nl

penningmeester: Ellen Kerkhof, KNNV afdeling Assen

E: penningmeester@assen.knnv.nl

Penningmeester/ledenadministratie: Geke Kooistra, IVN afdeling Assen

E: ivn-assen@hotmail.com

natuurhistorisch secretaris: Kai Waterreus,

E: kai.waterreus@knnv.nl

leden: Henk Pijpers, Cees van Roozendaal, Hans Kuiperij, Henk Blouw

PR via Birgitta Marijnissen, E: PR@ivnassen.nl

Jaarbijdragen

KNNV: € 28 per jaar (jeugdlid € 16), rekening NL21INGB0001021731

tnv KNNV afdeling Assen

IVN: € 24 per jaar (huisgenootlid € 14), rekening NL64TRIO0390468797

tnv IVN afdeling Assen

Links naar de diverse media

Website IVN-Assen : www.ivn.nl/afdeling/assen

Website KNNV-Assen : www.knnv.nl/assen

Facebookpagina : <https://www.facebook.com/ivnassen>

Twitter IVN/KNNV : <https://twitter.com/ivnknnv>

Inleiding

Al jaren leveren wij, KNNV en IVN, allerlei gegevens over de natuur in en om Assen aan de beherende instanties.

In dit jaarverslag willen wij aangeven hoe het staat met de natuur in rondom Assen.

Veel soorten hebben het moeilijk, toch blijkt dat we beschikken over een rijke natuur in onze nabije omgeving.

Daarnaast wordt veel energie gestoken in het dichterbij de mensen brengen van de waarde van de natuur. Via cursussen en excursies laten wij zien wat de deelnemers zelf kunnen doen.

Uit het grote aantal deelnemers blijkt dat veel mensen open staan voor de natuur in hun omgeving en daar dan ook iets voor willen. doen.

In onze afdeling zijn een aantal werkgroepen actief. Zij zijn het gezicht van onze afdeling.

Enkele werkgroepen richten zich volledig op het doen van waarnemingen, andere werkgroepen richten zich op onderhoud van de natuur en het geven van excursies.

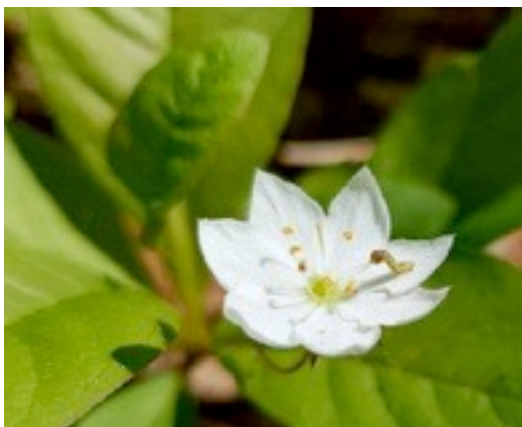
Inhoud

<i>Bestuursverslagen</i>	<i>pag 4</i>
<i>Vogelwerkgroep</i>	<i>pag 8</i>
<i>Plantenwerkgroep</i>	<i>pag 15</i>
<i>Scholeksters</i>	<i>pag 16</i>
<i>Stenuilen</i>	<i>pag 17</i>
<i>Nestkasten Asserbos</i>	<i>pag 18</i>
<i>Huiszwaluwen</i>	<i>pag 20</i>
<i>Sieralgen</i>	<i>pag 21</i>
<i>De 1000-soortendag 2018</i>	<i>pag 23</i>
<i>Natuurbeheer</i>	<i>pag 24</i>
<i>Cursussen</i>	<i>pag 25</i>
<i>Natuurgidsen in de Berenkuil</i>	<i>pag 27</i>
<i>Crocuswandelingen Overcingel</i>	<i>pag 28</i>
<i>Nieuwsbrief</i>	<i>pag 29</i>

Aan dit jaaroverzicht hebben de volgende fotografen meegewerkt:

Marian, Heleen, Hetty, Magda, Willy, Roelof, Frank,

Marien, Dick, Cees en Kai

Kort bestuursverslag KNNV

Onderwerpen van de bestuursvergaderingen waren onder meer de verdere invulling van de samenwerking, gezamenlijke (publieks)activiteiten en communicatie. De nadruk heeft in 2018 gelegen op het vormgeven en uitvoeren van een gemeenschappelijk activiteitenprogramma met zowel leden- als publieksactiviteiten. Dit heeft onder meer geleid tot twee uitgebreide cursuscycli: “Waar Wij Wonen” en “Veldbiologie”.

Over onderwerpen die niet voor de gezamenlijke vergadering geagendeerd zijn, overlegde het bestuur op basis van correspondentie per e-mail. Waar besluitvorming in vergadering noodzakelijk was, is dit in de gezamenlijke vergadering ingebracht.

Met ingang van 2018 houden we twee ledenvergaderingen per jaar, waarbij in het voorjaar de nadruk ligt op de jaarrekening en bestuurlijke aangelegenheden en waarbij in het najaar vooral de plannen voor het komende jaar, inclusief de begroting, centraal staan. Wij sluiten daarbij aan bij de jaarcyclus zoals het IVN die ook hanteert.

Samenwerking KNNV en IVN

In vervolg op het samenwerkingsproces tussen IVN en de KNNV hebben de landelijke besturen aangegeven dat ze naast nationale samenwerking ook willen inzetten op intensivering van de lokale samenwerking.

Lokaal blijven KNNV-Assen en IVN-Assen als twee verenigingen naast elkaar bestaan. Ze maken beide deel uit van landelijke verenigingen, elk met hun eigen afdracht. Ingezet is vooral op het vormgeven en uitvoeren van een gemeenschappelijk activiteitenprogramma en op een gemeenschappelijke publiciteit en PR. Voor naar buiten en voor de leden wordt de naam IVN-KNNV-Assen gebruikt.

Externe betrekkingen

Het bestuur investeert in goede contacten met de Gemeente Assen. Henk Pijpers neemt namens het bestuur deel aan de overleggen van de Gebruikersgroep van het DCA (Duurzaamheidscentrum Assen) en participeert in de gebruikersgroep van het DCA.

Op 16 februari heeft het bestuur deelgenomen aan het symposium bestrijdingsmiddelen in het milieu in het provinciehuis te Assen. IVN-KNNV was met een kraam aanwezig op het Life-style event op het terrein van het Wilhelmina Ziekenhuis Assen.

Cursuscycli “Waar wij Wonen” en “Veldbiologie”

In 2018 zijn twee cursuscycli doorlopen, te weten “Waar Wij Wonen” en “Veldbiologie”. Deze zijn mede mogelijk gemaakt door een “Ger van Zanenvoucher”),

De cursus “Waar Wij Wonen” bestond uit een 17-tal cursusavonden, waarin een lezing (woensdag) gevolgd door een excursie (op zaterdag), met als thema’s: bodem en hydrologie, cultuurhistorie, bomen en stadsboombeheer, vogels, planten en plantengemeenschappen, vlinders en libellen, zoogdieren (wild), paddenstoelen en (stads-)ecologie. In totaal hebben zich 35 mensen opgegeven, waarvan we er 28 hebben toegelaten. Enkele mensen (met meer ervaring) van de wachtlijst hebben we in overleg geplaatst bij de cursus “Veldbiologie”. In totaal zijn 11 mensen lid geworden van de afdeling (in het jaar 2018).

De cursus Veldbiologie bestond uit een 7-tal cursusavonden, waarin ecologie, planten en plantengemeenschappen, vogels, mossen, vlinders en libellen, vleermuizen, waarnemen en inventariseren aan de orde zijn geweest en een tweetal excursies in de natuur. Van de aanvankelijk 27 aanmeldingen hebben uiteindelijk zo'n 20 mensen de cursus ook daadwerkelijk volledig gevolgd, de anderen hebben om persoonlijke redenen gedurende de cursus afgehaakt.

Overige activiteiten

- Aan de snertwandeling op 13 januari op het Drouwenerzand deden 35 personen mee.

- Voor de minicursus vogels herkennen op 10 januari hebben zich 35 personen aangemeld, maar uiteindelijk kwamen er maar 16 of 17 opdagen. Dat gold ook voor de excursie op 13 januari.
- De bekende Krokuswandelingen op landgoed Overcingel liepen weer goed. In totaal waren er 124 deelnemers.
- De lezing over Orchideeën op 15 mei was een succes en ook wat inleider Hans Dekker betreft voor herhaling vatbaar.
- Op de 1000-soortendagen op 23 en 24 juni hebben we het tot ongeveer 940 soorten weten te brengen. Cindy de Jonge heeft met de vensterbankslachtoffers in Natura gestaan.
- Aan de minicursus tuinvlinders op 19 juli deden 18 mensen mee. Dit is de tweede cursus in het kader van de jaarrond tuintellingen. Aan de excursie deden 3 personen mee.
- Paddenstoelenexcursie in samenwerking met Scharrelkids op 21 oktober was succesvol; leuke combinatie, met 25 volwassen deelnemers
- Op 7 november is in het kader van de week van de veldbiologie een inventarisatie gehouden in Loon. Onze bijdrage aan de week bestond uit een bezoek aan het Tichelhuus. Er waren 6 deelnemers, waarvan 2 uit de cursus “Waar Wij Wonen”.
- Op 28 december vond de eindejaars plantenjacht plaats. Locatie dit jaar was de Baggelhuizerplas. Er waren 15 deelnemers.

Website, Nieuwsbrief, Jaaroverzicht, Activiteiten coördinatie en Publieksvoorlichting.

- De Nieuwsbrief verscheen in 2018 maandelijks. Redactie: Heleen Medema en Ton van de Vis. De Nieuwsbrief heeft een eigen e-mailadres nieuwsbrief.ivn.knnv@gmail.com.
- In 2018 is geen jaaroverzicht uitgegeven.
- Publieksvoorlichting: Birgitta Marijnissen (IVN) heeft met ingang van het jaar de taken van Joke Klosters overgenomen. Zij verzorgde de persberichten van zowel KNNV als IVN. Haar persberichten verschenen in de Drentse huis-aan-huis bladen en soms in Dagblad van het Noorden en op RTV Drenthe.
- IVN-KNNV Assen heeft een eigen facebookpagina: <https://www.facebook.com/ivnassen/>.
- Een Twitteraccount is er ook, met dank aan Cindy de Jonge: <https://twitter.com/ivnknnv>.
- De inschrijvingen voor cursussen en excursies werden in 2018 verzorgd door de secretaris van IVN-Assen.

Werkgroepen.

De IVN-KNNV-afdeling Assen heeft 6 werkgroepen: De vogel-, planten-, insecten-, natuurbeheer- en natuurfotowerkgroep en de IVN-jeugdwerkgroep Scharrelkids de Zevenster voor kinderen tot 12 jaar. Van de werkgroepen zijn de vogel- en de plantenwerkgroep het meest actief. Over het instellen van nieuwe werkgroepen, bijvoorbeeld een paddenstoelenwerkgroep wordt nog gedacht. Deelname aan de werkgroepen staat open voor leden van zowel KNNV als IVN. Jaarverslagen van de werkgroepen worden gepubliceerd op de website van KNNV afdeling Assen en verslagen van activiteiten zijn verschenen in de nieuwsbrieven.

Kort bestuursverslag IVN

In het bestuur zaten: Geke Kooistra (penningmeester en ledenadministratie) en Jaap van Roon (secretaris, tevens waarnemend voorzitter). Jan Dekker heeft aangegeven om niet structureel deel te nemen aan bestuursactiviteiten. In de loop van het jaar meldde Hans Kuiperij zich aan om kennis te maken met het bestuur en om in 2019 toe te treden tot het bestuur.

Tijdens de Jaarvergadering op 20 maart 2018 waren 23 leden aanwezig. Een belangrijk punt is de vernieuwing van de statuten. Dit is een landelijke actie om zowel de landelijke- als de afdelingsstatuten aan te passen aan de nieuwe verenigingsopbouw. Het vereiste quorum voor een wijziging van de statuten is niet aanwezig (75% van de stemgerechtigde leden) en daarom roept de voorzitter hiervoor een tweede vergadering uit, welke is gepland op 8 mei 2018.

Op lokaal niveau gaat de samenwerking met KNNV prima. Gezamenlijk worden lezingen en excursies georganiseerd en activiteiten (werkgroepen) staan voor elkaars leden open. Ook zijn er een gezamenlijke maandelijkse Nieuwsbrieven en de kraam wordt samen bemand.

Omdat er op deze avond ook een Jaarvergadering is bij het KNNV en we na afloop hiervan een gezamenlijk presentatie hebben, is in overleg besloten om de jubilarissen in november in het zonnetje te zetten. Na de pauze verzorgt Johan Wessel een inleiding over de recente ontwikkelingen rond de Bosbeek en het Nijlandsloopje.

Op 8 mei is een extra Algemene Ledenvergadering in het DCA gehouden om te stemmen over de (vernieuwde) statuten. Aanwezig waren 13 leden. Met handopsteken wordt geconstateerd dat iedereen voor de vernieuwde statuten is. De nieuwe statuten zijn derhalve met “algemene stemmen” aangenomen. Deze uitslag van deze stemming is via een Proces-Verbaal doorgegeven aan het Landelijk Bestuur en de procedure voor het notarieel vastleggen van dit besluit wordt daarna gestart. Op 24 mei 2018 is de akte gepasseerd en heeft de IVN-Afdeling Assen nieuwe statuten.

Na de pauze vertelt Judith van den Berg (Natuur- en Milieufederatie Drenthe) ons over het project “Heel Drenthe Zoemt” en roept ons op om mee te denken over een “soort van de maand” (icoon) voor Assen.

Tijdens de Ledenvergadering op 6 november 2018 waren 19 leden present. De problematiek van een onderbezetting in het bestuur wordt (wederom) onder de aandacht gebracht. Hans Kuiperij wil kijken of hij het bestuur kan versterken met ingang van de Jaarvergadering-2019. Aandacht is er voor de jubilarissen van de vereniging en zij worden in de bloemetjes gezet. Vanwege het onverwachte overlijden van Arie Huisman wordt de jubileumpenning hem postuum verleend en thuis aan zijn vrouw overhandigd.

De Begroting-2019 wordt goedgekeurd en het Activiteitschema 2019 globaal besproken.

Na de pauze geeft Ben van As van KNNV-Assen een inleiding over bladmineerders.

DC-Assen: twee keer per jaar wordt er een overleg met gebruikers (klankbordgroep) van het DCA georganiseerd, waaraan we vanuit het bestuur deelnemen. Deelnemers vanuit het IVN zijn Jaap van Roon en Ina Hummel (klankbord-lid vanuit de Scharrelkids).

Afd. IVN-Assen heeft in 2016 aan het DCA een geschenk aangeboden, in de vorm van een bijdrage aan (een deel van) de aan te leggen tuin. In 2018 zijn de werkzaamheden vervolgt. Een tweede vrijwilligersdag was in november. Joop Smittenberg is de vertegenwoordiger namens de IVN-Afdeling Assen.

Publieksactiviteiten 2018:

Door afwezigheid van de Activiteiten-coördinator zijn er in 2018 geen folders gemaakt met Activiteiten. Er is wel ingezet op goede PR.

Op zaterdag 13 januari 2018 werd de jaarlijkse snertwandeling gehouden, waaraan bijna 35 leden deelnamen. Louis de Jong en Jan Klever zijn gestopt met het organiseren van de wandeling en zijn voor hun inzet bedankt.

Kai doet het nu. Vanuit de Alinghoek werd over het Drouwenerveld gewandeld. Na afloop wachtte ons een heerlijke snertmaaltijd in De Wiemel.

Om de kracht van beide afdelingen van de KNNV en het IVN te benutten, hebben we op 23 en 24 juni voor de tweede keer een 1000-soortendag georganiseerd. De bedoeling was om in 24 uur 1000 verschillende soorten flora of fauna te ontdekken en op naam te brengen. We slaagden daarin bijna met 940 soorten, maar de 1000-soortendag was een succes.

Dit jaar is ingezet op het geven van twee cursussen en minder op losse excursies. Het betreft een cursus “Waar-wij-Wonen in Assen”, bestaande uit 9 lezingen en 8 aansluitende excursies, bestemd voor nieuwe leden. En voor de leden een serie verdiepingscursussen “Veldbiologie”.

Kinderactiviteiten:

Vanaf 2016 wordt meer en meer gebruik gemaakt van de faciliteiten van het DCA. Elke laatste zondag van de maand verzorgt IVN de Scharrelkids daarin een thema-activiteit. Dit heeft het karakter van een inloop-activiteit gekregen. Ook in 2018 kunnen we weer terugkijken op een jaar vol met natuurbeleving. In totaal is acht keer op (doorgaans) zondagmiddag een activiteit verzorgd. De opkomst varieerde van 20 tot 80 bezoekers per keer.

Public Relations:

- PR vormt een belangrijk middel om de doelgroep attent te maken op onze activiteiten. Er is advertentieruimte gekocht en dit resulteert in 2018 in regelmatige(r) plaatsing van persberichten. Birgitta Marijnissen is de coördinator achter de PR-activiteiten.
- De maandelijks digitale Nieuwsbrief wordt samen met KNNV opgesteld en hierover krijgen we goede respons. Circa 98% van de leden heeft de beschikking over e-mail. Aan de leden zonder e-mailadres wordt (op verzoek) een papieren versie verstuurd.
- De omzetting van de website naar het nieuwe format van het landelijke IVN vroeg veel energie. Begin 2017 is de omzetting door onze webmaster Giény Meester, samen met haar zoon Niels, gerealiseerd. De website wordt weer regelmatig gevuld.
- IVN-KNNV Assen heeft een eigen facebookpagina: <https://www.facebook.com/ivnassen/>.
- Een Twitteraccount is er ook, verzorgd door Cindy de Jonge: <https://twitter.com/ivnknnv>.
- De (gezamenlijke) kraam was te bezoeken bij het Wilhelmina Ziekenhuis Assen bij het Life Style Event op 9 april en bij de jubilerende Volkstuinvereniging Oranjabond.
- IVN en KNNV hebben actief meegewerkt bij een tweetal concerten in mei van het kamerorkest “Divertimento” in het ICO en de Magnuskerk in Anloo.

IVN Regio Drenthe:

Op 6 maart 2018 was het Bestuurlijk Overleg (BO) in ‘De Veldhoeve’ te Orvelte. Hieraan heeft de secretaris deelgenomen, samen met Kai Waterreus van de KNNV. Er is gesproken over activiteiten m.b.t. biodiversiteit (in Drenthe) en de grote subsidie voor Tiny Forests.

Bart Franken stelt zich voor als vertegenwoordiger Landelijke Raad in Noord.

Op 10 november 2018 werd in “Trefpunt Scheepstra” te Roden de Regiodag georganiseerd door jubilerend IVN-Roden. Hieraan heeft de penningmeester, Geke Kooistra, deelgenomen.

Na afloop was er een inspiratiemiddag met o.a. Paddenstoelenexcursie in het Mensingerbos. Afdeling van dienst in 2019 is de IVN-afdeling Midden-Drenthe

Vogelwerkgroep

De Vogelwerkgroep telt momenteel zo'n 70 leden, waarvan de meesten actief deelnemen aan de tellingen en inventarisaties.

Er zijn twee grote en intensieve tellingen, de broedvogelinventarisaties en de herfst/wintertellingen.

Daarnaast zijn kortere tellingen zoals de Puntransecttelling, bijhouden nesten huiszwaluwen en worden de nestkasten van steenuilen gecontroleerd. De nestkasten in het Asserbos worden jaarlijks gecontroleerd op hun broedresultaten.

De inventarisaties worden uitgevoerd volgens de richtlijnen van SOVON. Voor het verwerken van de resultaten is gebruik gemaakt van Avimap en Waarneming.nl.

Het uitwerken gebeurde via het autoclusteringsprogramma van SOVON.

Al jarenlang worden er tellingen gedaan in de volgende gebieden;

- Bongeveen
- Geelbroek
- Kampsheide
- Kortewegsbos
- Lage Veld
- Zuidhijkerzand
- Amerdiepje

Sinds kort is deze reeks aangevuld met het Groote zand, het Heuvingerzand en het Lofargebied.

Bongeveen

Het Bongeveen ligt in een deel van Drenthe dat in de voorlaatste ijstijd met ijs bedekt was. Het Bongeveen is het restant van een grote Pingo, die mogelijk groter was dan het Esmeer. Het huidige restant was waarschijnlijk te diep om op te vullen, waardoor het bewaard bleef als kleine natuurplek in het omliggende agrarisch gebied. Rond 2005 is het gebied aan de noordzijde grondig onder handen genomen. Daarbij is het gebied flink uitgebreid.

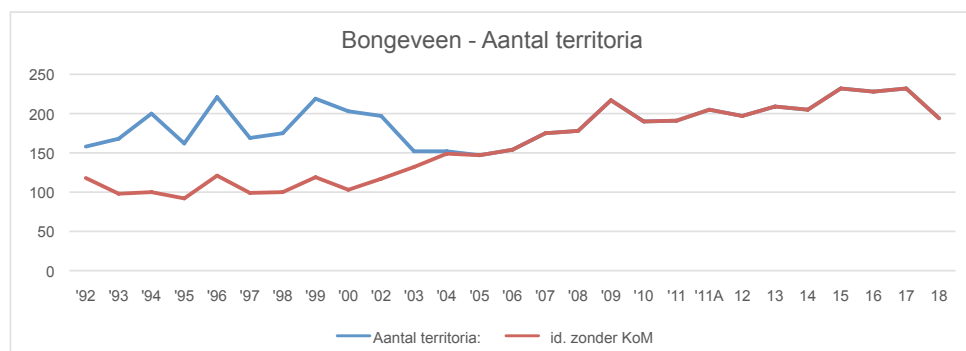
Daarmee is ook het reliëf toegenomen. Dit heeft uiteraard gevolgen gehad voor de aanwezige flora en als gevolg daarvan ook voor een aantal soorten broedvogels.

In 2005 is een brede inventarisatie van het Bongeveen uitgevoerd. Daarvan is een rapport verschenen.

Het gebied is al vanaf 1992 jaarlijks onderzocht op broedvogels.

Het noordelijke deel wordt vanaf 2007 meegenomen in de tellingen.

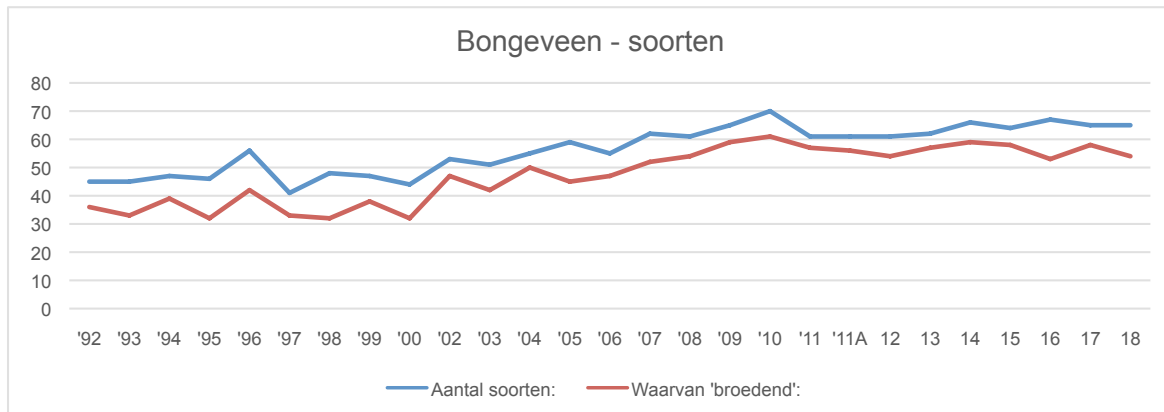
Door de veranderingen in het terrein is het aantal territoria van de broedvogels geleidelijk toegenomen en is de laatste jaren min of meer stabiel. Zie de grafiek hieronder.

Ook het aantal broedende soorten is geleidelijk gestegen tot rond 50 broedparen.

Het weer in het afgelopen voorjaar was vrij normaal. In mei trad een langdurige warme en droge periode in. Dit lijkt geen gevolgen te hebben gehad voor het aantal en soorten broedvogels.

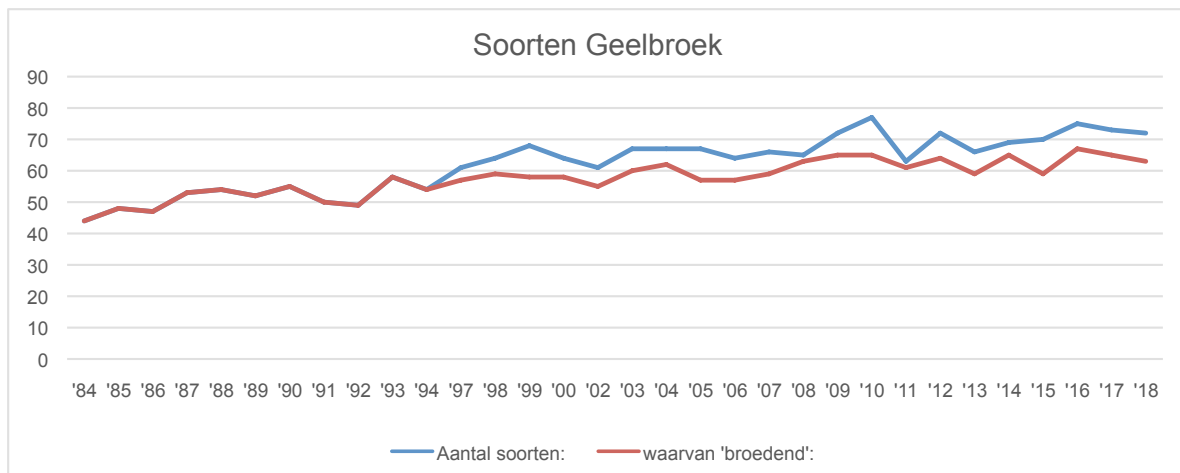
Wel is het aantal broedparen van enkele bosvogels duidelijk minder dan voorgaande jaren (vink, boompieper). Ook het aantal broedparen van enkele graslandvogels is minder dan de voorgaande jaren. Het totaal aantal territoria is wel duidelijk minder dan de voorgaande jaren (194 tegen 220-230 in de voorgaande jaren). Het aantal broedparen is min of meer stabiel gebleven.

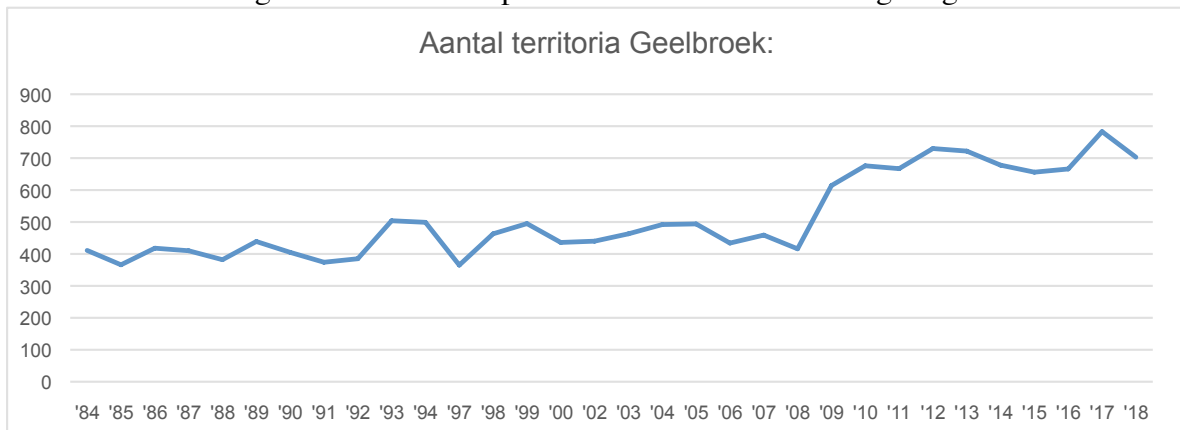
Geelbroek

Het gebied bestaat uit een deel dat vrij nat is en een deel dat wat droger is.

Geelbroek wordt sinds 1984 onderzocht. In die tijd is het aantal soorten toegenomen van iets meer dan 40 naar 60 soorten.

Door de veranderingen in het landschap is het aantal territoria sterk gestegen.

Het ziet er naar uit dat zo langzamerhand een bij het terrein passend aantal territoria zal zijn bereikt.

Jaarlijks zullen kleine variaties optreden, afhankelijk van de omstandigheden.

Het beheer is vooral gericht op het ontwikkelen van bloemrijke graslanden.

Dat het gebied anders wordt beheerd is onder andere te merken aan het aantal broedende houtsnippen.

De droogte van de afgelopen zomer heeft zo te zien op de meeste soorten geen grote invloed gehad. Enkele uitzonderingen zijn roodborsttapuit en merkwaardig genoeg ook de winterkoning. De sprinkhaanzanger is duidelijk minder waargenomen, maar die varieert wel vaker in aantal. Daarnaast zijn soorten behorend bij ruigte en riet toegenomen.

Kampsheide

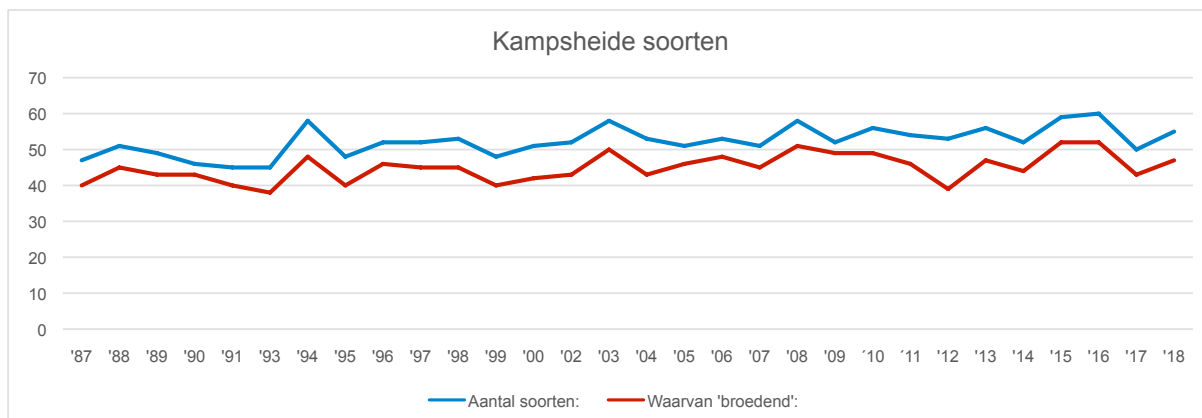
Kampsheide is voor de meesten onder ons een aardig gebied om te inventariseren. De beslotenheid en de afwisseling in begroeiing maken het altijd weer tot een genot er te wandelen.

Het gebied wordt sinds 1987 onderzocht. In die tijd is het aantal soorten nagenoeg stabiel gebleven. Wel is het aantal territoria bijna verdubbeld van ruim 150 naar rond de 300 in die tijdspanne.

Een verklaring hiervoor is niet duidelijk aan te geven.

Het beheer is niet veel veranderd in de tijd.

Wel probeert eigenaar Drents Landschap de verruiging rondom het ven tegen te gaan door zonodig wat te plaggen.

Het lijkt er op dat de weersomstandigheden op de meeste soorten geen invloed hebben gehad. Enkele uitzonderingen zijn roodborst en fitis.

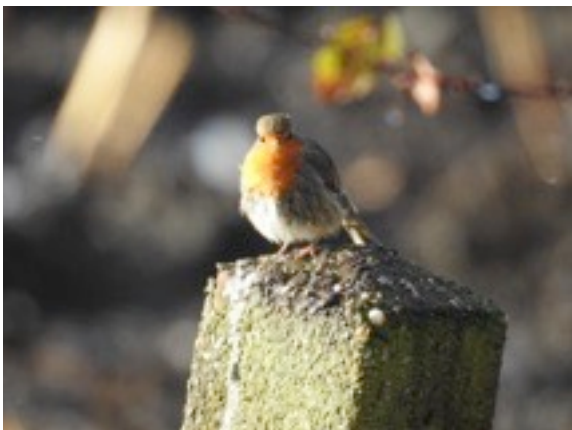

foto Hetty

Kortewegsbos

Dit gebied is een onderdeel van het Hijkerveld, een groot open terrein met bossages, grenzend aan het natuurgebied Diependal.

Kortewegsbos is behoorlijk afwisselend met hoog opgaand gemengd bos, delen met naalddhout, wat heide enkele agrarische percelen en een pingo. Het is een oud extensief beheerd gebied. Het aantal soorten vogels is daardoor redelijk stabiel en beweegt zich al jaren tussen de 60 en 70 soorten.

Het aantal territoria is sinds 1992 wel flink toegenomen van 300 tot ongeveer 500.

Het lijkt er op dat de weersgesteldheid van het afgelopen broedseizoen weinig invloed heeft gehad op de broedende vogels.

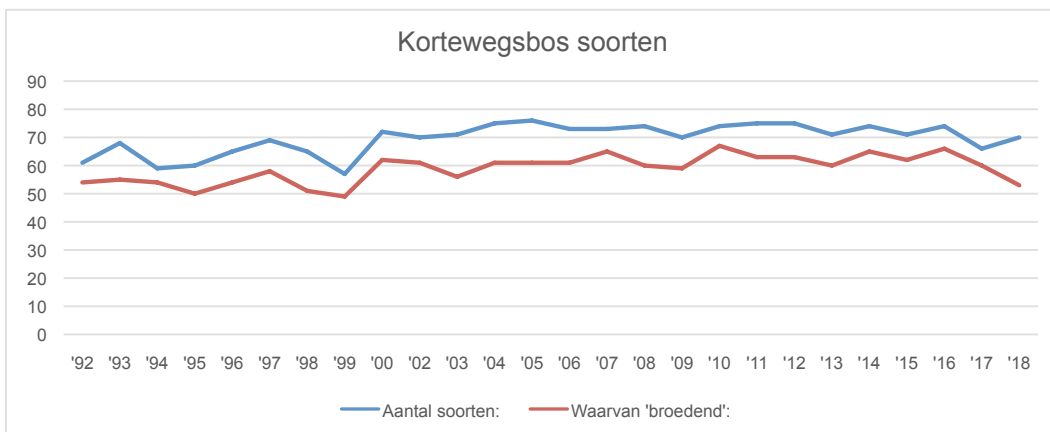

foto Magda

Lage Veld

De route door het Lage Veld gaat door een afwisseling van agrarisch gebied, houtwallen en een gevarieerd stuk bos en nat stuweel.

Dit deel grenst aan het Groote Zand dat beheerd wordt door Drents Landschap. Ook hier geldt dat het gebied wordt vernat waar het agrarisch gebruik dat toelaat.

De broedvogelstand van Lage Veld wordt sinds 1988 onderzocht.

In die tijd is het aantal territoria toegenomen van 196 tot 395 in 2018.

Het aantal soorten nam toe van 51 naar 68.

Het aantal broedende soorten nam toe van 45 naar 58.

In tegenstelling tot andere gebieden is het aantal broedende vinken in 2018 weer toegenomen.

Daar tegenover staat dat de fitis en boompieper het minder naar de zin hadden. Soorten als blauwborst en rietgors proberen te profiteren van de natte delen van het gebied.

Groote Zand

Het Goote Zand heeft een open karakter. Zoals de naam al zegt, bestaat het uit een half begroeid stuifzand met heide en een afwisselend open bos.

Het gebied is in de afgelopen dertig jaar onregelmatig onderzocht.

Opvallend is de achteruitgang van het aantal broedende soorten (van 66 in 1989 tot 47 in 2018).

Ook het aantal territoria is sterk teruggelopen van 691 in 1089 tot 247 in 2018.

Waren er in het begin nog broedende tapuiten, kruisbekken, torenvalk en boomvalk. Deze zijn niet meer teruggekeerd. Een duidelijke oorzaak hebben wij vooralsnog niet gevonden.

Wel moet aangetekend worden dat de situatie in de negentiger jaren nog slechter was met 32 broedende soorten en 180 territoria.

Positief is dat wielewaal en zwarte roodstaart zich als nieuwe broedvogels hebben gemeld.

Opvallend is dat met name de insecteneters, zoals roodborst en winterkoning, sterk zijn afgenomen.

Amerdiepje

Dit gebied wordt sinds 2009 geteld.

D

Daarvoor is het incidenteel geteld, maar daarvan zijn geen resultaten bekend.

Ook in de afgelopen jaren is dit gebied niet structureel via de regels geteld.

Daarom wordt volstaan met de waarnemingen en resultaten van 2018.

In het totaal zijn 327 territoria vastgesteld.

Het totale aantal soorten kwam op 47, waarvan er 41 hebben gebroed.

Heuvinger Zand/Hooghaler Zand

Dit gebied is dit jaar voor het eerst onderzocht.

Het bestaat uit een afwisselend bos met enkele Pingoruïnes temidden van agrarisch gebied. Aan de rand zijn enkele heidstroken.

Aan de bodem is te zien dat dit waarschijnlijk een vrij groot stuifzand is geweest dat is beplant om het stuiven tegen te gaan. Nog altijd is het bos sterk geaccidenteerd.

Het aantal territoria is uitgekomen op 416.

Het aantal soorten is 57, waarvan er 46 met zekerheid hebben gebroed.

Opvallend is het grote aantal fitissen, een vogel die wat meer houdt van struweel dan van hoog opgaand geboomte.

Ook de roodborst en zwartkop blijken het hier goed te doen met 39 respectievelijk 33 broedparen.

Bijzonder is te vermelden dat ook de vuurgoudhaan met 42 broedparen het hoogste scoort.

LOFAR

LOFAR staat voor Low Frequency Array. Het is een radiotelescoop ingericht voor het opvangen van radiosignalen, veelal achtergrondstraling genoemd, uit het heelal.

Het terrein van de radiotelescoop Lofar

wordt steeds meer een fraai natuurgebied van circa 400 ha.

Sinds enkele jaren wordt het gebied meegenomen in het broedvogelonderzoek.

Het gebied is open en in het algemeen vrij nat met wat lage bossages.

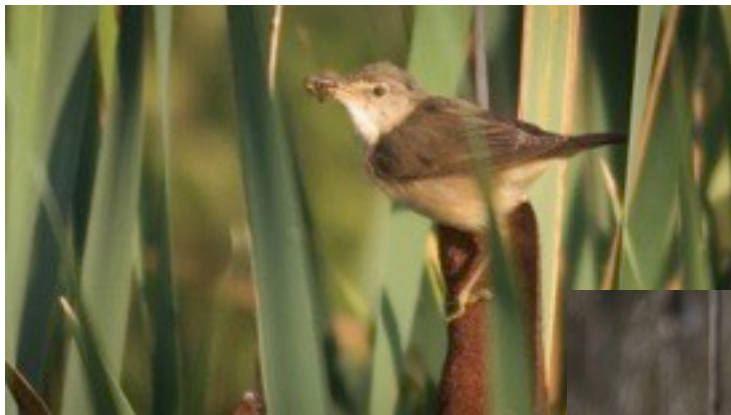
Blijkbaar is het een interessant gebied voor de kwartelkoning. Dit jaar zijn er 2 territoria waargenomen.

Ook het porseleinhoen en waterral vinden hier hun plek. Daarnaast zijn er de min of meer gebruikelijke soorten als blauwborst, graspieper, gele kwikstaart rietzanger, bosrietzanger en kleine karekiet.

Ook voor weidevogels is het gebied aantrekkelijk geworden, met tureluur en grutto als vaste bewoners.

De bever heeft zich een eigen plaats verworven en wordt geregeld gezien.

In het totaal hebben 44 soorten vogels gebroed en zijn in totaal 70 soorten waargenomen.

Verslag werkzaamheden plantenwerkgroep 2018

De plantenwerkgroep van IVN/KNNV Assen bestaat uit zo'n 25 leden en heeft als doel het inventariseren van natuurterreinen, inventarisaties in en om Assen, het vegetatiekundig monitoren van het Tichelhûs en het bevorderen van kennis onder de leden van de plantenwerkgroep, overige leden van IVN/KNNV en belangstellende niet leden.

In 2018 hadden we weer een druk bezet programma. Zo hebben we twee maal een km hok bezocht net onder Norg in het kader van het landelijke Floron onderzoek, hebben we geïnventariseerd in het stadspark in Groningen, op de Noorder begraafplaats in het Asserbos, hebben we een km-hok geïnventariseerd bij Wijster, hebben we naar varens gezocht in het Kuinderbos. Daarnaast zijn er een aantal lezingen georganiseerd, oa over plantengallen, orchideeën, zijn we met een aantal leden mee geweest met excursies / inventarisaties van de WFD (Werkgroep Florakartering Drenthe) en hebben we een bijdrage geleverd aan de 1000 soortendag.

Tenslotte zijn we een aantal keer op het Tichelhûs geweest (een gebiedje aan de rand van het Ballooërveld) om onze vaste inventarisaties daar te doen (permanente kwadraten en waterlopen).

Binnen de plantenwerkgroep is een subgroepje van 4 leden welke zich naast de gewone (hogere) planten interesseert voor sialgen. Het sialgen werkgroepje is er één keer gezamenlijk op uit geweest om een aantal petgaten in de onlanden te inventariseren.

De activiteiten zijn over het geheel genomen goed bezocht. Er is een vaste kern van plm 8-10 personen die in wisselende samenstelling mee doen aan de veldwerkactiviteiten. Circa 20 mensen bezochten de orchideeënlezing.

De plantenwerkgroep heeft in 2018 4 nieuwe leden mogen verwelkomen.....

Zenderonderzoek Scholeksters in Assen

De scholeksterstand in Nederland gaat al een aantal jaren achteruit.

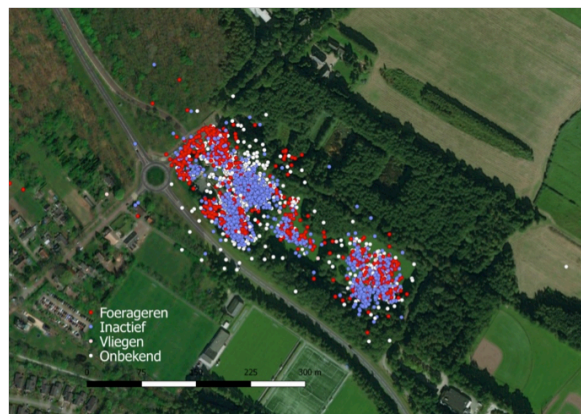
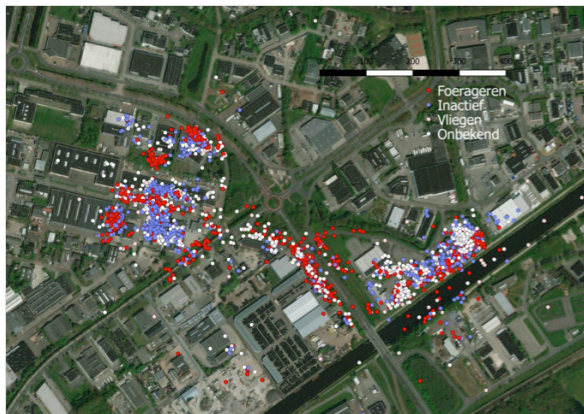
In het algemeen broeden scholeksters in agrarisch gebied en bij kwelders.

Een kleine groep heeft ook het stedelijk gebied ontdekt.

Dit is ook in Assen het geval. Platte daken in een industriegebied zijn aantrekkelijk als broedplaats, omdat de jongen veilig zijn voor predatoren. In de laatste jaren hebben we hier goed zicht op gekregen.

De vraag was echter waar de ouders het voedsel vandaan haalden, omdat de directe omgeving van het nest niet altijd voldoende opleverde. Bert Dijkstra inventariseert al een aantal jaren de nesten van scholeksters in Assen.

Met steun van enkele organisaties zijn dit jaar een aantal vogels voorzien van een zender. Hiermee konden de vliegbewegingen van de ouders van nest naar fourageergebieden goed bepaald worden.

Het blijkt dat maaibeheer belangrijk is voor de scholeksters. Zij bezoeken vooral kortgemaaide veldjes en bermen. Door het hoge gras en kruiden zijn bermen die pas vanaf eind juni gemaaid worden ongeschikt. De vogels kunnen hier moeilijk bij hun voedsel komen. Hun snavel is er vooral op gericht in natte gebieden langs de kust hun voedsel te zoeken.

Het menu van de scholekster bestaat voor een groot deel uit emelten en regenwormen.

Het hele verslag van Bert is op de website te vinden.

Steenuilen, door Nico Rommes

Het zag er goed uit in het begin van dit jaar. Veel territoria in Balloo, Anderen en Amen.

Toen kwam een koud voorjaar.

Ondanks de slechte stand van de insecten zwerven er toch nog wat meikevers rond.

Dat is een van de favoriete prooien voor de steenuil . Per saldo was dit toereikend voor een paartje in Balloo.

Zij hebben dit jaar drie jongen grootgebracht. Die zijn afgelopen week geringd en hopelijk vliegen ze deze week uit.

Opvallend was dat er alleen wat resten van een huismus en wat keverschildjes in de kast lagen.

In muizenrijke jaren liggen er altijd wel 4- 8 muizen als voedselvoorraad in de kast.

Dit ontbreken van deze belangrijke voedselbron bevestigt het gegeven dat er sprake is van een slecht muizenjaar.

Dit is al eerder opgemerkt door roofvogelkundigen. Ik vrees dat ook de torenvalken dit jaar geringer in aantal zullen zijn.

Anderzijds is het geringe aantal muizen prettig voor de fluiters, die bouwen het nest op de grond in het bos. Dit jaar zitten er zeker drie paar in het Boerbos.

De steenuilen zijn in de kast in Amen aanwezig maar er is geen ei gelegd.

In Anderen ontbraken ze in de kast.

Ik weet niet of ze in de schuren in Balloo, Amen en Anderen zijn.

Dat is waarschijnlijk, ze hebben gereageerd in het voorjaar maar die plekken zijn voor ons niet bereikbaar.

Mocht u ze horen/zien dan verneem ik dat graag.

Werkgroep Nestkasten door Frank en Marijn Huisman

In en rond het Asserbos hangen al sinds 1969 nestkastjes van het IVN. De werkgroep nestkasten inspecteert deze jaarlijks. Hiermee wordt onderkomen verschaft aan broedvogels en inzicht verkregen over de stand en verspreiding. Daarnaast heeft een educatieve reden. Er hangen momenteel 77 mezenkasten en 3 spechtenkasten. De jaarlijkse werkzaamheden bestaan uit:

Inventarisatieronde (begin februari)

Deze ronde moet duidelijk maken of en hoeveel kastjes er missen of beschadigd zijn door vernieling, kap of stormschade. Samen met de kastjes die bij de laatste inspectie genoteerd waren weten we dan hoeveel nieuwe kastjes er nodig zijn

Vorbereiding (februari)

Bij IVN lid Pieter Pieterse worden (al sinds jaar en dag) nieuwe nestkastjes gehaald. Deze zijn al groen geschilderd en hoeven we alleen nog te voorzien van de letters "IVN" en het nummer.

Onderhoud (1^e weekend van maart)

Voordat de mezen een geschikte plek gaan zoeken om te broeden gaan we met een ladder, een kruiwagen vol gereedschap en nieuwe kastjes het bos in om de nestkastjes schoon te maken, te repareren of te vervangen. Deze ronde duurt meestal een uur of zes. Het schoonmaken gebeurt met een ijskrabber of breed plamuurmes. Alles wat er in het kastje zit wordt verwijderd en een eindje van de kast in het bos gegooid. Dit kan van alles zijn: Oude nesten, dode mezen, dode jongen, oude eieren, insecten (maden, teken, vlooien, vliegen, wespen, wespennesten, hommels, dood of levend).

Inventarisatie (1^e of 2^e weekend van mei)

Binnen de eerste 10 dagen van mei volgt het hoogtepunt van het jaar: de inspectie. Naast de ladder en de kruiwagen gaat ook het fototoestel mee op de bijna 6 kilometer lange route. Geteld worden de soort, en het aantal jongen en eieren. De meeste kasten worden bewoond door pimpel- en koolmezen, de boomklever staat op nummer drie en af en toe zien we een nest van een ringmus, gekraagde roodstaart, bonte vliegenvanger of spreeuw. Deze laatste soort kan alleen in het kastje komen als het vlieggat door spechten groter is gemaakt. Spechten hebben we tot op heden nog niet aangetroffen in de spechtenkasten. De resultaten werden vroeger opgestuurd naar SOVON, maar dat is ooit gestopt omdat dit na de digitalisatie meer bedoeld was voor losse kasten ipv een reeks. Ook moesten de kasten dan meerdere keren per jaar bezocht worden. Sinds een paar jaar is het echter weer mogelijk om reeksen met nestresultaten in te sturen en is dit ook mogelijk met één bezoek per jaar.

Het ligt in de bedoeling om de resultaten weer per 2019 op te sturen.

De werkgroep

Mijn vader Arie Huisman heeft vanaf 1969 tot vorig jaar deel uitgemaakt van de werkgroep nestkasten, vanaf 1976 ben ik ook meegegaan. Sinds 2016 gaat ook mijn zoon Marijn (nu 10 jaar) mee. In augustus overleed mijn vader, waardoor er aanvulling nodig was. Die is uiteindelijk gevonden bij een kennis en vogelaar uit Hoogeveen. Na het voorjaar weten we of hij dit ook wil blijven doen.

Overige activiteiten

We staan daarnaast elk jaar in november op de winterfair in Eext en gaan altijd met enthousiasme in op verzoeken van scholen of verenigingen om ze eens mee te nemen of een presentatie te geven. Een deel van de tijd tijdens de rondes in maart en mei wordt ook besteed aan het voorlichten van voorbijgangers die ons stevast vragen stellen over onze activiteiten.

Huiszwaluwtelling

Al sinds 1989 telt de Vogelwerkgroep huiszwaluwnesten in de omgeving van Assen.

Het gaat dan om nesten in Eleveld, Ekehaar, Nijlande, Eldersloo en Amen.

Het aantal bezette nesten fluctueert vrij fors over de jaren heen.

In het begin werden rond de 24 nesten gesteld. Op het hoogtepunt tussen 2010 en 2015 werden circa 160 nesten geteld.

In de jaren daarna daalde dit aantal weer tot 85 in in 2018.

De oorzaak van deze fluctuaties is niet duidelijk, maar zal zeker te maken hebben met het voedselaanbod.

Een enkele maal heeft werk aan de gevel een negatieve invloed gehad op broedpogingen.

Sieralgenonderzoek in 2018 door Marien van Westen

In 2018 zijn in Drenthe 89 watermonsters genomen en microscopisch onderzocht op sieralgen. Gezamenlijk zijn er 287 soorten (inclusief variëteiten 362 taxa) gevonden. Het is ondoenlijk om al die monsters uitgebreid te bespreken, daarom worden in dit verslagje de meest bijzondere vondsten genoemd. In april ben ik op het Tichelhûsveld (aan de rand van het Balloërveld) geweest. Rond de voormalige drinkpoel aan de NW-kant van het gebied stond het water toen ongeveer 10 cm boven het maaiveld en daar werden meer dan 40 soorten gevonden, waaronder drie variëteiten van *Gonatozygon brebissonii* die zeer abundant in de monsters voorkwamen (zie fig. 8). In augustus stond de – ruim een meter diepe – drinkpoel helemaal droog. Ik ben daarom wel benieuwd hoeveel soorten er komend voorjaar in hetzelfde gebied te vinden zijn en wat de invloed van de droogte is geweest.

In april is ook een bezoek gebracht aan het Kloosterveld (onderdeel van het Dwingelderveld), vlak bij het Bezoekerscentrum Ruinen. Dit gebied is nog niet lang geleden ingericht als waterbergingsgebied en bevat een ven en een aantal ondiepe poelen. Hier werden 63 soorten gevonden, waaronder de zeer zeldzame *Sphaerosoma aubertianum*. Deze soort vormt ketens waarin de uiteinden van de cellen met elkaar verbonden zijn door middel van een soort korte trommelstokjes (zie fig. 4).

In juni werd in een tankgracht op het Balloërveld in een ondiep opdrogend poeltje wat ‘groene modder’ gevonden waarvan toch maar een beetje in een potje werd meegenomen om thuis te bekijken. In dit monster bleken 20 soorten sieralgen te zitten waaronder de zeldzame soort *Xanthidium tenuissimum* (fig. 3.). Ook werd een alg gevonden die gedetermineerd werd als de nog niet eerder in Nederland gevonden *Cosmarium carinthiacum* (fig. 1). Overigens zou deze soort identiek kunnen zijn aan *Cosmarium messikommeri* die alleen bekend is van een vondst bij Maarsbergen in 1916. Deze twee soorten zijn erg klein (ongeveer 0,01 mm = 10 µm lang en breed) en het is goed mogelijk dat ze bij andere onderzoeken over het hoofd zijn gezien.

In september werd een bezoek gebracht aan golfbaan de Gelpenberg bij Aalden. Door de droogte in de zomermaanden stond het water in de waterpartijen daar soms wel een meter lager dan normaal. In één van die vijvers werd *Closterium angustatum* (fig. 7) gevonden. Deze zeldzame soort is te herkennen aan de wijd uiteen staande ribben op de celwand en is voor zover bekend nooit eerder in Drenthe gevonden.

In oktober brachten vier leden van de plantenwerkgroep (Hes Meijer, Henk van der Meulen, Cees van Roozendaal en Marien van Westen) een bezoek aan de petgaten in De Onlanden bij Peize. Het effect van de grote droogte van afgelopen zomer was nog duidelijk merkbaar, want in sommige petgaten kon je gewoon over de bodem lopen en bij andere was de waterdiepte maar één of twee decimeter. In de petgaten werd *Cosmarium jelskii* (fig. 6) gevonden.

Deze soort is aan het begin van de vorige eeuw vanuit Polen beschreven, en sindsdien niet teruggevonden. Tot een paar jaar geleden deze soort teruggevonden werd in de Onlanden. Sindsdien is deze soort elk jaar weer gevonden in die petgaten bij Peize. Deze soort heeft twee knobbeltjes vlak boven de isthmus (de insnoering in het midden van de cellen). In figuur 6b zijn die met twee pijltjes aangegeven. In een monster uit een greppeltje op 50 meter afstand van één van de petgaten werd *Actinotaenium turgidum* (fig. 5) gevonden. Ook deze soort is nieuw voor Drenthe. Deze sieralg is wel 0,2 mm lang en zelfs met een loep te zien. Dus je ziet hem met een microscoop niet gemakkelijk over het hoofd. Opvallend is de vorm van de chloroplast die in de vorm van lange linten vlak onder het celoppervlak loopt (zie fig. 5b). Deze soort werd samen met *Micrasterias crux-melitensis* (een zeldzame soort in Drenthe) en *Euastrum pulchellum* (fig. 2) gevonden.

Ook deze laatste soort was niet uit Drenthe bekend.

Opvallend is dat *Actinotaenium turgidum* en *Euastrum pulchellum* een maand later ook gevonden zijn in een watermonster uit de Berggierslanden (een nieuwbouwwijk in Meppel).

Wel

bijzonder

dat je na meer dan 13 jaar onderzoek twee zeldzame soorten vlak na elkaar op verschillende plekken vindt.

Ik vraag mij af of deze soorten met (trek)vogels meegenomen zijn uit het buitenland (of De Wieden in Overijssel, waar deze soorten wat algemener zijn). Een andere mogelijkheid is dat deze algen door bijvoorbeeld maaimachines vanuit een ander natuurgebied meegenomen zijn naar Drenthe.

Bijchrift bij de afbeelding

1. *Cosmarium carinthiacum*, 2. *Euastrum pulchellum*, 3. *Xanthidium tenuissimum*, 4. *Sphaerosoma aubertianum* (in fig 4b zijn duidelijk de ‘trommelstokjes’ te zien), 5. *Actinotaenium turgidum*, 6. *Cosmarium jelskii*, 7. *Closterium angustatum*, 8a. *Gonatozygon brebissonii* var. *brebissonii*, 8b. *Gonatozygon brebissonii* var. *minutum*, 8c. *Gonatozygon brebissonii* var. *vulgare*. 9. *Micrasterias crux-melitensis*.

1000-soortendag 2018

Vorig jaar zijn wij gestart met het breder in kaart brengen van de natuur in Assen via zogenaamde 1000-soortendagen. Het doel is om in ongeveer 24 uur zoveel mogelijk soorten planten en dieren op naam te brengen.

Bij de vorige 1000-soortendag van 2017 werden een kleine 600 soorten geteld. Dit aantal kwam voornamelijk tot stand doordat de telling in september werd gehouden bij niet al te gunstig weer.

In 2018 is de 1000-soortendag gehouden in het weekeinde van 23/24 juni, wat volgens ons meer mogelijkheden zou bieden.

Dat bleek ook het geval. In het totaal werden 940 soorten op naam gebracht.

Cindy de Jonge heeft een interessante bijdrage geleverd door voor te stellen vensterbankslachtoffers mee te tellen. Dit is een eenvoudige manier om insecten te tellen.

Deelnemers konden hun verzamelde insecten inleveren in het Duurzaamheidscentrum, waar ter plekke werd geprobeerd er een naam aan te geven.

Deze actie leverde veel dode insecten op, waarvan de meeste wel van een naam voorzien konden worden.

Natuurbeheer

Onze Natuurwerkgroep werkt aan het kleinschalig onderhoud van gebieden waar machinaal onderhoud niet mogelijk en zelfs ongewenst is.

In veel gevallen gaat het om vrij kleine drassige vennen en pingoruïnes.

De meeste van deze gebieden behoren bij de boswachterijen van Staatsbosbeheer.

Zij zorgen voor het gereedschap en er is zelfs een schaftkeet beschikbaar.

Een groot deel van het onderhoud bestaat uit het handmatig verwijderen van opslag, waardoor de vennen hun open karakter behouden.

Dit is vooral van belang voor kleine vlinderpopulaties die het al zo moeilijk hebben in onze provincie.

Vrijwel elke zaterdag wordt er gewerkt.

In het broedseizoen worden er tellingen gedaan van bijvoorbeeld vlinders of mierennesten.

Tijdens de paddentrek in het voorjaar worden padden overgezet vanuit het bos naar de plassen van recreatiepark de Tien Heugten.

Cursussen

In 2018 zijn vier cursussen gegeven:

- minicursus tuinvogels
- waar wij wonen
- cursus veldbiologie
- minicursus vlinders

Waar wij wonen

Cursusperiode: donderdag 8 februari 2018 – zaterdag 3 november 2018, totaal 17 bijeenkomsten.

Doelgroep: Inwoners Assen e.o., die nog geen lid zijn (of kort lid zijn) van de vereniging.

Doel van de cursus: Inwoners (c.q. nieuwe leden) bewust maken van de natuur in en rond Assen.

Rondom het jaar kennis laten maken en gevoel krijgen bij de belangrijkste landschappen in en rond Assen

- [Busexcursie o.a. langs hunebedden en stadslandgoederen, zoals Valkenstijn](#) -

Dit is gerealiseerd tijdens een 17-tal cursusavonden, waarin een lezing (woensdag) gevolgd door een excursie (op zaterdag), met als thema's: bodem en hydrologie, cultuurhistorie, bomen en stadsboombeheer, vogels, planten en plantengemeenschappen, vlinders en libellen, zoogdieren (wild), paddenstoelen en (stads-)ecologie.

De eerste twee lezingen / excursies stonden in het teken van een kennismaking met de abiotische factoren, welke maken dat het landschap er anno 2018 uit ziet zoals nu. Het betrof de opbouw van de grond (geologie, zand en veen) en de ingrepen in het water (hydrologie, kanalen), mede als gevolg van vervening. In de tweede lezing (cultuurhistorie) werd concreter ingegaan op de menselijke invloed. Dit werd gevolgd door een bus-excursie rond Assen. Hiermee werd de basis gelegd voor de cursisten om te begrijpen waarom en waar planten en dieren voorkomen in en rond Assen.

Vervolgens werd per maand een lezing met excursie gegeven, waarbij het seizoen gevolgd werd.

In april: lezing Bomen en boombeheer, gevolgd door een fietsexcursie langs monumentale bomen;

Eind april: lezing Vogels in Assen, gevolgd door een excursie in het Asser Bos, m.n. vogelgeluiden;

Half mei: lezing Plantenrijk en excursie plantengemeenschappen in stroomdal van Drentsche Aa;

Eind juni: lezingen Vlinders en Libellen met in weekend bij Baggelhuizen gecombineerde excursies;

In September: Zoogdieren (wild) met aansluitend een excursie in de Staatsbossen van Schoonloo;

Begin oktober: Paddenstoelen met enige determinatie, gevolgd door een excursie in het Asser Bos;

In november: Stadsecologie, met excursie langs diverse verbindingzones aan de stadsranden. In totaal hebben zich 35 mensen opgegeven, waarvan we er 28 hebben toegelaten. Enkele mensen (met meer ervaring) van de wachtlijst hebben we in overleg geplaatst bij de cursus "Veldbiologie".

In totaal zijn 11 mensen lid geworden van de afdeling (in het jaar 2018).

Na afloop ontvingen de cursisten alle lezingen en overig lesmateriaal op een USB-stick.

Cursus veldbiologie

Cursusperiode: 7 maart 2018 / 9 juni 2018

Doelgroep: Leden IVN en KNNV en geïnteresseerde niet leden, met geringe (voor)kennis van (veld)biologie

Doel van de cursus: cursisten kennis laten maken met de theorie en praktijk van het doen van veldbiologisch onderzoek. Daarnaast is het doel geweest leden te winnen in het algemeen en om leden voor de diverse werkgroepen te winnen

Dit is gerealiseerd tijdens een 7-tal cursusavonden, waarin ecologie, planten en plantengemeenschappen, vogels, mossen, vlinders en libellen, vleermuizen, waarnemen en inventariseren aan de orde zijn geweest en een tweetal excursies in de natuur.

Een aantal cursusavonden werden ingevuld door het geven van lezingen (hoorcolleges) door docenten.

Een aantal andere avonden waren wat meer interactief van karakter, zo hebben de cursisten onder leiding van een tweetal docenten geleerd mieren te determineren en daarbij gebruik te maken van een binoculair.

Er is ook aandacht geweest voor het voorbereiden van inventarisaties en het belang van inventariseren, monitoren en methoden van vastleggen van gegevens.

De eerste excursie stond in het teken van diersporen in het veld, waarbij de cursisten olv een fantastisch verteller/docent kennis hebben gemaakt met waarnemen van sporen, hoe geef je jezelf de ruimte om waar te nemen en te vinden en te interpreteren wat je ziet.

De tweede excursie was er op gericht om te kijken naar het grotere geheel, en naar onderliggende processen zoals waterhuishouding en bodem en de invloed daarvan op het voorkomen van de verschillende organismen en de samenhangen in de natuur.

Van de aanvankelijk 27 aanmeldingen hebben uiteindelijk zo'n 20 mensen de cursus ook daadwerkelijk volledig gevolgd, de anderen hebben om persoonlijke redenen gedurende de cursus afgehaakt.

Een evaluatie van de cursus onder de cursisten en het uitreiken van het cursusmateriaal op een USB stick heeft in december 2018 plaatsgevonden.

Berenkuil 65 jaar

Al 35 jaar verzorgt IVN Assen op natuurexcursies in en om de in Grolloo. In de zomermaanden maandagavond na Berenpret wandeling gehouden met één of deelname varieert van enkel tot

Op 1 en 2 juli was het groot feest camping bestond 65 jaar. Maar wat er gevierd werd. Tevens was van de nieuwe binnenspeeltuin en

een 5-sterrencamping van de ANWB. En dat is deze camping ook zeker. Daarnaast is het feit gevierd dat Niekus en Tienke hun bedrijf doorgeven aan hun zoon Sanne en zijn vrouw Hiske. Mooi dat dit mooie bedrijf binnen de familie kan blijven die met hart en ziel werken naar een nog betere service en kwaliteit aan de campinggasten. Het was een gezellige ongebonden sfeer tijdens het feestelijke programma en heb kennis kunnen maken met Sanne en Hiske.

De gidsen worden altijd goed onthaald op de camping wat ervoor zorgt dat de gidsen er ook graag komen. De Berenkuil is een familiecamping en dat zie je ook aan de deelnemers van de excursie die vaak voor meer dan de helft uit kinderen bestaat samen met ouders of opa en oma. Per jaar worden zo'n 350 gasten rondgeleid.

Als dank van de camping is deze een ruimhartige donateur van IVN Assen. Wij hopen als gidsen hier nog lang te kunnen en mogen gidsen en feliciteren Sanne en Hiske en hun kinderen met hun nieuwe uitdaging.

Namens de gidsen

Johan Wessel

de camping camping De Berenkuil wordt er elke (kinderprogramma) een meerdere groepen. De wel 70-80 deelnemers.

op de Berenkuil: de dat was niet het enige het de officiële opening is de camping dit jaar

De krokuswandelingen op het landgoed Overcingel in Assen

Al bijna 250 jaar maakt het landgoed Overcingel deel uit van de binnenstad van Assen. Aanvankelijk net buiten de oude singels, nu aan de rand van het stadscentrum.

In het begin een zelfvoorzienend woonhuis met boerderij en landerijen, nu een oase van rust in de stad tegenover het museum en aan het stationsplein.

Het landgoed heeft sinds een aantal jaren een beschermde status en heeft daar zijn huidige vorm aan te danken.

Zo valt het onder de Natuurbeschermingswet, is het Rijksmonument en geldt het als beschermd stadsgezicht.

Het landgoed is altijd familiebezit geweest en werd ook in 2018 bewoond door een nazaat van de familie Van Lier Lels. Het is ook aan de toelofte van deze familie te danken dat we nu nog kunnen genieten van dit stukje natuur.

Al tientallen jaren verzorgt het IVN in het voorjaar de alom bekende krokuswandelingen.

Deze vinden plaats op drie zaterdagmiddagen en sinds vorig jaar ook op een doordeweekse namiddag. De data maken we pas bekend

De excursies worden begeleid door een groep van 6 gidsen. Het aantal gidsen hangt af van het aantal deelnemers. Meestal ligt dat aantal tussen de 30 en 60, met uitschieters naar boven en beneden. In deze tijd van het jaar spelen de weersomstandigheden uiteraard een belangrijke rol.

Dat betekent dat we jaarlijks tussen de 150 en 200 mensen rondleiden. Omdat het landgoed in die periode vrij toegankelijk is, ligt het totale aantal bezoekers in de krokus- en sneeuwklompperiode soms wel boven de 1500.

Tijdens de excursies besteden we aandacht aan cultuurhistorische aspecten (dus o.a. over het huis Overcingel, de bijgebouwen, de tuin en een stukje familiegeschiedenis), de waterhuishouding van het gebied (eigenlijk van oorsprong een beekdallandschap), de bedreigingen van het kwetsbare gebied. En natuurlijk over de flora en fauna.

De excursies heten niet voor niets krokuswandelingen. Zo staan we (letterlijk) stil bij enkele monumentale bomen en de diverse stinzenplanten. En natuurlijk hopen we op een ontmoeting met eekhoorns of andere bewoners van het landgoed.

Op het landgoed zijn ongeveer 65 nestkasten op gehangen, die we elk jaar controleren op bewoning. De afgelopen twee jaar hadden de nestkasten een bezettingsgraad voor ongeveer 50%, waarbij koolmezen en pimpelmezen de boventoon voeren.

De Nieuwsbrief

Heleen Medema en Ton van de Vis zorgen samen voor onze maandelijkse nieuwsbrief met veel fraaie foto's en interessant nieuws.

Februari 2019

1) Van de redactie:

Van Lier Lels overled
Lels van landgoed Ovd
Omdat onze jaarlijkse
contact met de familie
Namens IVN-Assen h

Lentel Als ik dit zit te
van Weeronline. Ball
op: Het is pas februa
kwaad, de tekorten v

2) Agenda:

Vanwege de uitgaen
> **NL-zeemt in**
> **Vanaf 7 ma**
> **8 t/m 10 ma**
> **Zondag 10 m**
> **16 maart: Tu**
> **3 en 10 april**
> **4 april en 7 d**
> **Zondag 7 op**
> **18 april: Min**
> **Schullingen**
> **juni 2019 Wi**

NL-zeemt in Assen
In de komende maan
NL-zeemt. De gemeet
kracht bij te zetten, l
zeemt". Niet alleen i
er plaats.

Vanaf 7 maart: Vogt
De werkgroep gaat in
huis, bosvogels en w
Welke vogel zit daar
tussen een hulsms
Het gaat om een bas
Theorievonden op 1

Praktijkmorgen op 27 april (op de fiets) in Noordlaarderbos en Oostpolder
Kosten: € 15,- voor IVN-leden en € 17,50 voor niet-leden
Cursusleiders: Dick Schoppers, Bob Hogeveen, Gerard Dekker
Aanmelden via mail naar g.j.dekker@me.com.

8 t/m 10 maart in De Biotoop in Haren: Congres voor vogelliefhebbers.
Tellers, ringers, professionele onderzoekers, vogelwerkgroepen, amateurs, beschermers;
iedereen die samen nieuwe dingen wil ontdekken is welkom.

UIT HET PROGRAMMA:
• Visdieren op de voet gevolgd (Sandra Bouwhuis)
• CiAzen Science (Ruud Foppen)
• Gegevens uitwerken
• Formuleer een pakkende onderzoeksvraag
• Zo schrijf je een knallend Limosa arWkel
• Meedoen aan ciWzen science
• Kortom, doe meer met je
[Aanmelden kan hier.](#)

Zondag 10 maart wandelin
Het lijkt een vroege voorja
ons rondleiden.
Vertrek om 10.00 uur van:
Oudemolensweg (de weg

16 maart. Tuin DCA doet n
Op zaterdag 16 maart hou
2018 is naast het Duurzaam
omgeving staat ook een gr
leefomgeving voor veel ve
zorgen we er voor dat het i

3 en 10 april bijencursus
Op 3 en 10 april worden tw
Nederlandse Bijenhouders
elkaar aan en worden gege
Jonge, te bereiken via hun

4 april en 7 april Beethov
Weyde, IVN natuurgids en
nieuwsbrief!(Ook van IVN ,

'Uitvoering van de Veenweidevisie', L. Büller, projectcoördinator gebiedsproces Aldeboarn/De Deelen
's Middags: keuze uit 4 excursies, die de problematiek en mogelijke herstelmaatregelen in het veld zichtbaar maken.
Meer info: [klik hier](#)

In juni 2019 vindt voor de vierde keer de Week van de Invasieve Exoten plaats. Een week die traditiegetrouw begint op de derde vrijdag van juni en 10 dagen duurt, zodat er 2 weekenden in zitten. Meer weten: [zie de website.](#)

3) Verslagen van afgelopen activiteiten (de redactie houdt zich het recht voor uw bijdragen in te korten in het belang van de leesbaarheid)

Op 15 februari kwam de fotowerkgroep weer eens bijeen. Omdat de aangekondigde macro-cursus op z'n vroegst na de zomer komt, hebben we een theorie- en praktijkmiddag macro gehouden bij Ton van de Vis thuis. Vanwege het mooie weer doken we al snel de tuin in en hierboven enkele resultaten.

4) Waarnemingen en vragen.

Waarnemingen door Hero Moorlag in de regio Hogeveen:

Vanmorgen Kremboongbos. Na de regens van afgelopen weekend en de hoge luchtvochtigheid is Judasoor op oude vlieden nu op z'n mooist. De soort heet tegenwoordig

